

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

In Cap. Commissum 16.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

Ex eodem fonte & illud promanat, ut si metus suapte naturâ, vel etiam ab alio inferatur, veluti in eo, qui in articulo mortis constitutus matrimonium contrahit cum concubina sua, aliâ non contractus: vel si te de vi hostium vel latro- num defendi aut liberavi, & idcirco aliquid â te accepi, vel matrimonium contraxi: nam utrum- que valet, propterea quod hic metus non ab al- tero contrahentium inferatur, sed â Deo, si ve ab alio rectio immittitur, *per text. in l. Metum 9 § sed licet D. De eo quod metus causa* Idem accidere vide- mus in voto religionis emisso ab eo, qui in despe- ratione vitæ constitutus est: neque enim hoc vo- tum irritatur propter imminentem mortem,

c. Sicut nobis 7. supra De regularibus.

Et hæc hæcenus de libertate consensu matri- monialis, quæ latius persequitur Covarr. d. p. 2. cap. 3. § 4.

Cæterum ad speciem textus nostri redeundo, summus Pontifex hoc Cap. mandat Episcopo Pa- piensi, ut puellam, de cujus matrimonio disputa- batur, loco honesto & tuto constituat, ne ipsi vis inferatur. Ex quo Glossa & Buttrius hic hanc sen- tentiam erunt, quod ad Judicem causæ spectet, providere, ut litigantes loco tuto sint, ne qua vis inter eos oriatur; alioqui, ut rectè addit Glos. posse ab eo appellari, si scil. requisitus hoc non fa- ceret, *per textum in c. Ex parte 47 sup. De appellat.*

In Cap. Veniens 15.

SUMMARI A.

1. Sponsalia de futuro secuta copula transeunt in ma- trimonium.
2. Sponsalia per subloquens matrimonium cum alia ipso jure dissolvuntur.

TRia ex hoc Capite discimus. Primum est, quod sponsalia de futuro secuta copulâ cum sponsa transeant in matrimonium. Se- cus, si præcesserit copula, etiam si ex ea nata sit proles, *per hunc text. nostr. & latius à me explicabitur, favente Deo, ad cap. 13 qui sedem 10 inf. eod. ubi & hujus rei rationem reddam.*

Alterum est, quod sponsalia per subsequens matrimonium cum alia ipso jure dissolvantur,

etiam si sponsalia jurata fuerint, *c. Sicut 22. Et c. Si inter 31. hoc tit.* idque propter fortius vinculum, quod matrimonio inest. In matrimonio siquidem traditio corporum tacitè intervenit, quod non est in sponsalibus, quæ tantum repromissionem futuri matrimonii continent, *l. 1. D. De sponsalib. fa- cit text. in l. Quoties 15. C. De rei vindicat.* Ut hinc quoque notandum sit, matrimonium etiam à perjuro contractum valere, sicut & ab excom- municato, *c. Significasti & ibi Panorm. inf. De eo qui duxit in matrimon.*

Tertium est, quod matrimonium justo metu contractum sit ipso jure nullum, etiam si contra- hens culpâ suâ in hunc metum inciderit, quem- admodum supra cap. proximo à me explicatum est.

In Cap. Commissum 16.

SUMMARI A.

1. Qui juravit cum aliqua contrahere, si velit deinde Religionem ingredi, debet prius contrahere.
2. Privata lex est Spiritus Sancti instinctus.
3. Posthumi Cujaciani auct. ritus exaggeratur.

Species facti hæc proponitur. Cum quidam post sponsalia contracta jurejurando pro- misisset sponsæ suæ se intra biennium con- tracturum cum eadem matrimonium, sed is po- stea ductus privitâ lege (* ita enim loquitur tex- tus noster, per privitam legem intelligens instin-

ctum Spiritus Sancti, *can. fin. xix. quæst. 2. Et cap. Licet 8. sup. De regularib.*) ad frugem melioris vitæ transire suspicaret, id est, cogitaret de monastica vita suscipienda; consultus eâ de re S. Pont. re- scribit hoc cap. nostro, quod tutius sit, ut prius matrimonium contrahat, propter juramenti re- ligationem. Deinde si ita ei visum fuerit, monasti- cam vitam ingrediatur; hæc tamen ad eâ clau- sula, dummodò copula post sponsalia non inter- cesserit cum sponsa. Quæ clausula eò pertinet, ut, si copula intervenerit, ipse religionem mona- sticam ingredi non possit invita sponsa, cum qua propter huiusmodi copulam censetur

contractum & consummatum matrimonium, c. 2. c. Ex publico 7 c. Ex parte 9. inf. De convers. conjugat

Mirum videtur, cur summus Pontifex hoc Cap. rescribat, matrimonium prius contrahendum esse à sponso, cum hic contractus planè inutilis videatur. Siquidem aperti juris est, matrimonio contracto, ante consummationem, quæ fit per copulam, permittum esse alteri contrahentium, invito etiam altero, Religionem ingredi, jam dictis juribus.

3 Quare Posthumus Cujacianus hinc existimat hunc contractum fieri magis dicis causâ, hoc est, tantum ad speciem sive simulatè, quàm verè sive ex animo, ut hoc qualicumque connubio propter juramentum Deo satisfiat. Sed fallitur Posthumus, adeoque contumeliosè incurrit in summum Pontificem hujus textus auctorem, dum cautionem hanc de contrahendo prius matrimonio vocat injuriosam, & adversus Majestatis providentiam. Similis ejusdem Posthumi calumnia est in c. Debitores sup. De jurejur.

Loquor de Posthumo Cujaciano, hoc est, de Recitationibus, sive commentario in libros Decretalium edito post mortem Cujacii, qui aut à male volis in imprimendo corruptus est, aut contra Cujacii voluntatem prælo commissus & editus. Nam ipse Cujacius non solum in privatis colloquiis, sed palam & publicè professus est sæpè, supremisque declaravit verbis, se nolle quidquam edi post mortem suam, præter tres libros posthumos Observationum, videlicet XXV. XXVI. & XXVII. sicut attestantur Thuanus, Pu-

teanus, Oicelius, Faber, & Pithæus; quorum testimonium extat in Francofurt. editione Operum Cujacii, anno M. D. XCV. ita quòd hic Posthumus in Decretales, tum & alii, qui vulgò circumferuntur, non immeritò pro suspectis haberi possint. Quod obiter hic insinuare volui, propter eos, qui imprimunt, vel studiosè legunt posthuma opera Cujacii viri alioquin celeberrimi; ut si quæ ibi reperiantur indigna, ea potius ab aliis malà fide aspersa, quàm à tanto viro profecta existiment.

Cæterum redeundo ad textum nostrum, alia multò & vera Innocentii sententia hæc est, quæ & communiter ab aliis recepta, teste Præposito, inc. hoc nost. sub num. 3. quòd cum hic sponsus non deliberatò & firmiter secum statuerit Religionem ingredi, sed motu quodam conscientie impulsus tantummodò aspiraret, multa que subinde incidant, quæ remorari aliquem possent ab ingressu Religionis, ideo summum Pontificem hoc textu nostro rescripsisse, quòd tutius sit ipsi sponso, ut matrimonium prius contrahat, ne illud extrahendo, biennii tempus elabatur, & perjurii erimen incurrat. Atque hanc esse veram sententiam indicat ipse textus, dum his verbis utitur: *Ad frugem melioris vite transire suspirat.* item dum ait: *Tutius est ei prius contrahere, & postea si elegerit, ad Religionem migrare.* Nam si certò sponsus constitisset Religionem ingredi, tunc rectè dici posset inutilem fore contractum matrimonii, ac proinde juramento non obstante sponsum ingredi posse Religionem, secundum Innoc. hic & confirmat textus in cap. 3 sup. De jurejur. & c. 4 sup. De voto.

In Cap. Requisivit 17.

De hoc Capite egimus superius, ad cap. Ex literis Silvani 10.

In Cap. Cùm in Apostolica.

SUMMARIA.

1. Litis pendentia super matrimonio non impedit contrahi secundum sponsum erat nullum.
2. Ratio hujus decisionis
3. Contrahens matrimonium credens impedimentum subsistere an verè contrahat.

1 **N**ota hic casum singularem, quo lite pendente innovatio admittitur, contra Tir. Decretalium & Cod. *Ut lite pendente nihil innovetur.* Cùm enim villicus quidam contra uxorem suam ad divortium, id est, separationem matrimonii ageret, fortè propter contanguitatem vel affinitatem, & lite pendente contraxisset cum alia muliere hujus facti ignarâ, sententiaque divortii postea promulgata fuisset inter illum & priorem conjugem: decidit hinc summus Pontifex posterius matrimonium jure subsistere, eò quòd ex sententia divortii postea latâ compertum sit, prius matrimonium re ipsâ non valuisse. Interim villico penitentia imponi jubetur.

Hujus